

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

Alecu
DONICI

Scrieri

LITERA

biblioteca școlarului

Alecu
DONICI

SCRIERI

Litera
INTERNAȚIONAL
BUCUREȘTI — CHIȘINĂU

TABEL CRONOLOGIC

1806 Potrivit unui act eliberat la 4 iunie 1818 de ieromonahul Nicolai, blagocinul bisericii din satul Stanca (în prezent Donici), ţinutul Orhei, Alecu Donici a fost botezat la 19 ianuarie 1806. Era primul copil din cei patru băieţi ai clucerului Dimitrie Donici şi ai Elenei, născută Lambrino. Naş a fost Iancu Lambrino, unchiul după mamă.

1819 *20 februarie* Împreună cu fratele său Petrache (1808-1872) este înscris la Liceul de cadeţi nr.1 din Sankt-Petersburg, unde s-a aflat până la terminarea studiilor în 1825.

29 aprilie Moare tatăl fabulistului, clucerul Dimitrie, în vârstă de 46 de ani, de tuberculoză.

1825 *28 aprilie* Cu gradul de sublocotenent e trimis în regimentul Ekaterinburg, dislocat în sudul Basarabiei.

1826 *30 ianuarie* Conform cererii depuse, este eliberat din serviciul militar din motive familiale.

1829 *4 noiembrie* La Iaşi se stinge din viaţă unchiul după tată al fabulistului — cunoscutul pravilist Andronache Donici (n.1760).

1829-1830 A.Donici participă la combaterea epidemiei de ciumă în Basarabia, fiind membru al comisiei de la Ciuciuleni, organizată în acest scop.

1831 *7 iulie* Este ales asesor din partea nobilimii în Judecătoria regională a conştiinţei, pe termen de 3 ani.

1835 În revista moscovită "Teleskop" apare articolul lui A. Hâjdeu *Literaţi basarabeni*, în care A. Donici este prezentat ca traducător

talentat al fabulelor lui I. Krâlov şi al poemului *Ţiganii* de A. Puşkin.

Spre sfârşitul acelui an, probabil în decembrie, se stabileşte cu traiul în Principatul Moldovei.

Se căsătoreşte cu Maria, fiica lui Costache Rosseti-Bălănescu, care a decedat în curând, lăsându-i doi copii.

1837 La Bucureşti se tipăreşte, în ediţie aparte, poemul *Ţiganii* de A. Puşkin în traducerea lui Donici, din care unele fragmente aveau să fie reproduse în crestomaţia alcătuită de Iacob Ghinculov *Adunare de scrieri şi traduceri, în proză şi în versuri, pentru exerciţii în limba valaho-moldavă (Собрание сочинений и переводов, в прозе и стихах, для упражнения в валахо-молдавском языке,* СПб., 1840).

1839 În "Albina românească" apare poezia *Amoriu şi prieteşug* (ulterior *Prieteşugul şi amorul*).

1840 Apare *Fabule*. Cartea I, Iaşi, la Cantora "Daciei literare", cuprinzând fabulele: *Vulturul şi albina, Greierul şi furnica, Lupul şi cucul, Gâştele, Vulpea şi bursucul, Vulturul şi paingul, Parnas, Momiţa şi două mâţe, Lupul şi lupuşorul, Calul şi călăreţul, Leul şi iepurele, Stigleţul şi ciocârlanul, Două poloboace, Racul, broasca şi ştiuca, Bărbatul cu trei femei, Vulpea şi măgarul, Leul la vânat, Vulpea pedepsită, Pieptenul, Măgarul, Antereul lui Arvinte, Vulpea în livadă, Elefantul în domnie, Pietrenii şi Bistriţa, Galbănul, Pizmătareţul şi şarpele, Măgarul şi privighetoarea, Lupul nazâr, Teiul şi stejarii, Veveriţa.*

M. Kogălniceanu reproduce din culegere în primul volum al "Daciei literare" fabulele: *Antereul lui Arvinte, Bărbatul cu trei femei, Gâştele, Lupul nazâr, Măgarul, Momiţa şi două mâţe, Parnas, Vulpea şi bursucul, Vulpea pedepsită.* În "Curierul românesc" din Bucureşti şi în "Foaie pentru minte, inimă şi literatură" din Braşov sunt retipărite fabulele *Bărbatul cu trei femei, Gâştele* şi *Momiţa şi două mâţe*.

22 iunie A. Donici dăruieşte Epitropiei Învăţăturilor publice din Moldova 100 de exemplare *Fabule*. Cartea I.

1841 Se căsătoreşte cu Profira, fiica vornicului Scarlat Krupenski. Aceasta îi va naşte 10 copii.

Publică în “Albina românească“ *Zi întâi aprili, Autorul şi hoţul, Furnica.*

În “Foaie pentru minte, inimă şi literatură“ sunt retipărite din *Fabule.* Cartea I: *Antereul lui Arvinte, Vulpea pedepsită, Lupul nazâr, Lupul şi cucul, Lupul şi lupuşorul, Măgarul, Parnas, Pizmătareţul şi şarpele, Racul, broasca şi ştiuca.*

1842 Apare *Fabule*. Cartea I, ed. a doua şi *Fabule*. Cartea a II-a, Iaşi, la Cantora “Foaiei săteşti”, aceasta din urmă cuprinzând 25 de fabule (*Înfiinţarea fabulei, Lupul şi motanul, Şoarecul şi guzganul, Morarul, Furnica, Florile, Râul şi heleşteul, Ursul la priseci, Momiţa şi oglinda, Înţeleptul şi magnatul, Liliacul şi rândunelele, Lupul la pieire, Doi câini, Calul şi măgarul, Împărţeala, Muntele, Lupul şi şoarecul, Cheltuitorul şi rândunica, Fierul şi argintul, Oracolul, Norocul în vizită, Doi raci, Ţăranul şi oaia, Ţăranul şi calul, Poetul şi bogatul*) şi 5 poezii (Dlui Grigore Alexandrescu. *La hărăzirea fabulei Râul şi heleşteul, Autorul şi hoţul, Prieteşugul şi amorul, Epigramă, Zi întâi aprili*).

16 iunie A. Donici donează Epitropiei Învăţăturilor publice 100 de exemplare *Fabule*, Cartea a II-a şi 10 exemplare *Poezii* de G. Alexandrescu, tipărită tot atunci la Cantora “Foaiei săteşti” prin stăruinţa şi cheltuiala în parte” a donatorului, precum mărturisea el. În “Foaie pentru minte, inimă şi literatură“ au fost reproduse din *Fabule*. Cartea a II-a: *Fierul şi argintul, Înfiinţarea fabulei, Lupul şi şoarecul, Ursul la priseci.*

În “Calendar pentru poporul românesc pe anul 1842” apare fabula *Vărul primare*.

1844 În revista “Propăşirea. Foaie ştiinţifică şi literară“ se publică fabulele *Păstorul şi ţânţarul, Musca* şi poezia *Gândul* (reproduse tot atunci în “Curier de ambe sexe”, period 1842-1844), o parte din traducerea povestirii *Tunsul* şi *Satiră către mintea sa,* traducere din Antioh Cantemir, realizată în colaborare cu C. Negruzzi.

Apare la Iaşi volumul *Satire şi alte poetice compuneri* de prinţul Antioh Cantemir, traduse în colaborare cu C. Negruzzi.

În "Foaie pentru minte, inimă şi literatură" este reprodusă *Viaţa prinţului Antioh Cantemir* şi *Satiră către mintea sa* din *Satire şi alte poetice compuneri* de A. Cantemir.

În "Calendar pentru poporul românesc pe anul 1844" se publică fabulele *Paingul şi bondarul* şi *Braminul*.

1845 În "Albina românească" se publică fabula *Adevărul sau cucoşul de la moară*, iar în "Calendar pentru poporul românesc pe anul 1845" apare integral traducerea povestirii *Tunsul*.

1840-1845 Din această perioadă datează un fragment dramatic aparţinând lui Donici şi publicat în timpul de la urmă sub titlul *Guraleiul* (vezi "Teatru românesc inedit din secolul al XIX-lea", Ed. Minerva, Bucureşti, 1986, p. 244-263).

1847 În "Albina românească" apar fabulele *Bricele* şi *Câinele lătrând* (publicată concomitent în "Curierul românesc" şi în "Foaie pentru minte, inimă şi literatură").

7 iulie S-a pus piatra de temelie a unei şcoli publice în or. Piatra care suferise de incendiu. Cu acest prilej Gh. Asachi a ţinut o scurtă cuvântare, iar aga A. Donici, pe atunci prezident al tribunalului, a citit actul de fundaţie.

1850 *18 mai* Este numit prezident al Judecătoriei ţinutului Neamţ.

25 septembrie E avansat la postul de membru al Curţii de Apel, începându-şi activitatea în această calitate la 1 noiembrie din acel an.

1851 Se publică fabulele *Bondarul mizantrop* ("Zimbrul") şi *Umbra şi omul* ("Calendar pentru poporul românesc pe anul 1851").

august A. Donici e numit prin ofis domnesc de către Grigore Ghica prezident al Divanului de Întărituri.

1852 În "Calendar pentru poporul românesc pe anul 1852" apar fabulele *Două mance şi un copil* şi *Trecătorii şi căţeii*.

1852 *22 ianuarie*. Este ales membru al Divanului obştesc, rămânând totodată prezident al Divanului de Întărituri.

Prin ofis domnesc A. Donici, alături de Gr. Cuza, A. Panu şi M. Kogălniceanu, este numit într-o comisie însărcinată cu tipărirea *Hronicului românilor* de Gheorghe Şincai.

1853 În "Calendar pentru poporul românesc pe anul 1853" se publică fabula *Vulpea duioasă,* în ziarul "Săptămâna", redactat de C. Negruzzi, — *Capra şi iada*.

I se conferă rangul de vornic.

1853-1854 În ziarul "Săptămâna" sunt retipărite fabulele: *Veveriţa, Antereul lui Arvinte, Vulpea şi bursucul, Bărbatul cu trei femei, Gâştele, Greierul şi furnica, Leul şi iepurele, Lupul nazâr, Lupul şi cucul, Vulpea şi măgarul, Vulturul şi albina, Vulturul şi paingul, Vulpea în livadă, Lupul şi lupuşorul, Măgarul, Măgarul şi privighetoarea, Momiţa şi două mâţe, Parnas, Pieptenul, Pizmătareţul şi şarpele, Teiul şi stejarii, Calul şi călăreţul, Fierul şi argintul, Vulpea pedepsită, Racul, broasca şi ştiuca.*

1854 În culegerea de versuri tipărită în acest an la Oradea Mare *Versuinţii români, adecă Culesiune versuaria d'in Foiele naciunale de la anul 1838,* au fost reproduse fabulele: *Parnas, Vulpea pedepsită, Măgarul, Lupul şi cucul, Racul, broasca şi ştiuca, Lupul şi lupuşorul, Înfiinţarea fabulei, Fierul şi argintul.*

1855 *iulie-august* Călătoreşte la Paris, pentru a-şi aranja doi copii la studii şi a-şi căuta de sănătate.

În "România literară", redactată de V. Alecsandri, se publică fabulele *Turma şi câinele, Nada şi chiticul, Ştiuca şi motanul;* în "Calendar pentru poporul românesc pe anul 1855" — traducerea articolului *Marea Neagră şi împrejurimile sale,* în "Calendar prevestitor... al vestitului astronom Cazimia pe anul 1855" (Bucureşti) — tălmăcirea povestirii *Tunsul. Întâmplare adevărată din Valahia.*

1855 *29 decembrie* Împreună cu C. Negruzzi şi Gh. Asachi este ales membru al Comitetului Teatral, care recomandă piese pentru a fi montate de Teatrul Naţional.

1856 Publică fabulele *Teiul şi stejarii* în ziarul "Nepărtinitorul" şi *Vaporul şi calul* în "Steaua Dunării".

A. Donici, împreună cu M. Kogălniceanu, C. Hurmuzachi, T. Laurian, Gh. Asachi, G. Săulescu, T. Codrescu şi D. Bojincă, este numit într-o comisie pentru cercetarea autenticităţii unui *Fragment istoric,* publicat de G. Boldur-Costachi.

1857 În "Calendar pentru poporul românesc" (Braşov) se publică fabula *Turma şi câinele,* reprodusă în "Foaie pentru minte, inimă şi literatură"; în "Calendar pentru poporul românesc pe anul 1857" (Iaşi) se publică fabula *Frunzele şi rădăcina* şi poezia *Stelele;* în ziarul "Buciumul" — poezia *La Buciumul*, în "Opiniunea" — fabula *Presura.*

1858 La Iaşi apare *Satire şi alte poetice compuneri* de prinţul Antioh Cantemir, ediţia a doua.

În "Steaua Dunării" se publică fabulele *Lupul nazâr* şi *Lupul bătrân* (aceasta din urmă fiind tipărită concomitent în ziarul "Zimbrul şi Vulturul").

Din acest an datează un manuscris îngrijit de fabulist: *Fabule.* Ediţie completă a lui Aleco Donici (ms. rom. 20 la B.A.R.).

1860 În ziarul "Tribuna română" apar fabulele *Broasca şi zeul* şi *Ursul butnari*, iar în "Revista Carpaţilor" — *Jderul şi cacomul*.

februarie Este ales deputat pentru Adunarea electivă a Moldovei din partea districtului Neamţ.

martie-aprilie Împreună cu C. Negruzzi şi alţi deputaţi semnează un *Proiect pentru organizarea teatrelor.*

1861 A. Donici publică în ziarul "Viitorul" fabulele *Carele cu oale*, *Ştiuca şi motanul, Turma şi câinele, Muştele şi albina,* precum şi un fragment din *Memoarul brigadierului Maureau de Brasey*,

despre bătălia din anul 1711 de la Stănileşti pe Prut, în traducere din ruseşte. Fabula *Muştele şi albina* apare concomitent şi în "Revista Carpaţilor".

1862 A. Donici publică în "Revista română" câteva fabule şi poezii: *Dorinţa românului din 1862, La Ceahlău, Neguţătorul, Torentele şi oamenii* (traducere din poetul rus M. Lermontov).

7 martie Prin decret princiar A. Donici este numit procuror de secţie la Curtea de Casaţiune.

1863 În "Revista română" apare în traducerea lui A. Donici articolul *Notiţie despre Eparhia Basarabiei* de A. Zaşciuk.

În *Lepturariu rumânesc,* alcătuit de A. Pumnul (tomul 2, partea I) e retipărită fabula *Focul şi statuia de ceară* din *Satire şi alte poetice compuneri* de prinţul Antioh Cantemir. Tot aici se publică fabulele *Împărţeala* şi *Muntele.*

1864 În *Lepturariu rumânesc* (tomul 4, partea I) sunt retipărite fabulele: F*lorile, Galbănul, Gâştele, Lupul şi cucul, Pizmătareţul şi şarpele, Râul şi heleşteul, Vulpea şi bursucul, Vulpea şi măgarul, Vulturul şi albina.*

1865 La Chişinău în tipografia lui A. Popov vede lumina tiparului *Cursul primitiv de limba rumână pentru clasele primare şi patru clase gimnaziale,* întocmit de I. Doncev, în care au fost incluse fabulele: *Galbănul, Greierul şi furnica, Stigleţul şi ciocârlanul, Vulpea în livadă, Vulpea pedepsită, Teiul şi stejarii, Vulpea şi măgarul, Leul şi iepurele, Gâştele, Vulpea şi bursucul, Racul, broasca şi ştiuca, Două poloboace.*

Unele din aceste fabule (*Galbănul, Greierul şi furnica, Stigleţul şi ciocârlanul, Vulpea în livadă, Racul, broasca şi ştiuca, Două poloboace*) au fost incluse şi în *Abecedă rumână*, compusă pentru şcoalele elementare de acelaşi I. Doncev şi tipărită, ca şi *Cursul primitiv...,* la Chişinău în 1865.

A. Donici se stinge din viaţă la Piatra-Neamţ. C. Negruzzi publică în "Trompeta Carpaţilor" de la 25 aprilie/7 mai1865 un articol-necrolog în legătură cu moartea prietenului său.